

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl

Poradnik Rzecznika Finansowego

**Kredyt konsumencki na Gwiazdkę –
na co uważać? Poradnik dla klientów
instytucji finansowych**

Opracowała: Dorota Węgrzyńska-Jarząbek

Grudzień 2022

Wstęp

Ze świątecznym okresem nierozłącznie wiążą się zwiększone wydatki. Nie chcemy rezygnować z tradycji i hojnego obdarowywania bliskich prezentami. Z uwagi na inflację zbliżające się Święta będą z pewnością droższe niż poprzednie. A przecież Święta otwierają dopiero sezon wydatkowego szaleństwa! W kolejce ustawia się huczne przywitania Nowego Roku, poświęteczne wyprzedaże, karnawałowe bale czy zimowe ferie.

Na nasze wzmożone finansowe potrzeby chętnie odpowiadają instytucje finansowe – kusząc pożyczkami i kredytami. Obiecują przy tym, że oferowane produkty są dla nas niczym „gwiazdka z nieba”, a raty same znikają.

Tylko jak rozpoznać tę prawdziwą okazję, która naprawdę wesprze nas w zwiększonych wydatkach? Z pewnością w otoczeniu pokus i zakupowego szaleństwa – na wagę złotą jest zdrowy rozsądek oraz uważność i świadomość w podejmowaniu finansowych decyzji.

01

Znikające raty, odroczone spłata – czy ta „magia” działa na korzyść klienta?

PYTANIE: Do Rzecznika Finansowego zgłosił się Pan Marek, który usłyszał w radiu reklamę kredytu konsumenckiego. W reklamie wielokrotnie powtarzano, że raty znikają. Na samym końcu Pan Marek wychwycił, że to kredyt odroczone i trzeba będzie zacząć go spłacać od kwietnia 2023 roku. Co mogą oznaczać „znikające raty”? Czy taki kredyt trzeba spłacić w całości?

ODPOWIEDŹ: Mimo zwrotu „znikające raty” – reklamowany kredyt trzeba będzie spłacić w całości, a żadna jego rata magicznie nie zniknie. Kluczowy w tej reklamie jest jej ostatni fragment wprost wskazujący na to, że jest to tzw. kredyt odroczone. Jak sugeruje sama nazwa początek spłaty kredytu zostaje odroczone w czasie – w tym przypadku do kwietnia 2023 roku. W praktyce – przez pierwsze miesiące raty będą zawieszane i nie będzie trzeba ich spłacać.

Co ważne – odroczenie rat przez pierwsze miesiące nie oznacza, że za ten okres nie będą naliczane odsetki. Mimo odroczenia terminu płatności pierwszej raty, kredytodawca może naliczać odsetki od chwili wypłaty środków (uruchomienia kredytu). Takie odsetki mogą zostać doliczone np. do pierwszej raty. Odroczenie spłaty może więc spowodować, że trzeba będzie dłużej spłacać odsetki i zwiększy się tym samym całkowity koszt kredytu.

PYTANIE: Pan Borys spełnił w tym roku gwiazdkowe marzenia swojej rodziny – kupując drogie prezenty pod choinkę. Nie miał jednak wystarczających środków na ich zakup, więc skorzystał z oferowanej przez sklep internetowy opcji odroczonej płatności (kup teraz, zapłać później). Upewnił się, że na spłatę zaległości ma 30 dni i nie będzie się to wiązało z dodatkowym kosztem. Nie doszacował jednak budżetu i obawia się, że nie spłaci kwoty w terminie. Czy brak zwrotu kwoty w terminie będzie wiązał się z dodatkową opłatą?

ODPOWIEDŹ: Jeżeli Pan Borys nie odda kwoty w terminie, powinien liczyć się z tym, że będzie musiał zwrócić więcej niż pożyczył. Pan Borys upewnił się, że usługa odroczonej płatności jest bezpłatna, jeżeli zwróci kwotę w ciągu 30 dni. Jednak po tym terminie należy liczyć się z dodatkowym kosztem, który określa operator udzielający odroczonej płatności. Tym dodatkowym kosztem mogą być odsetki za opóźnienie w płatności, określony procent od kwoty transakcji za wydłużenie okresu spłaty albo inny koszt wskazany przez operatora w chwili zakupu.

Gwiazdkowe okazje kredytowe – po czym poznać dobrą ofertę? Jak porównać kredyty o różnych parametrach?

PYTANIE: Pani Halina potrzebuje dodatkowych środków na Święta i chce zaciągnąć kredyt konsumencki. Wybrała kilka ofert kredytów, które wydały się jej atrakcyjne. Nie umie jednak ocenić, który powinna wybrać. Jeden kusi brakiem prowizji, inny stałym oprocentowaniem. W jaki sposób można porównać oferty różnych kredytów i wybrać najlepszy?

ODPOWIEDŹ: Szczególnie pomocna przy porównaniu kredytów jest rzeczywista roczna stopa oprocentowania (RRSO). Jest to oficjalna, wymagana przepisami prawa informacja, która musi znaleźć się w każdej ofercie czy reklamie

kredytu konsumenckiego. Im niższa wysokość RRSO, tym koszt kredytu będzie niższy. RRSO to wskaźnik, który mówi nam, jaki będzie całkowity koszt kredytu. RRSO wyrażona jest jako wartość procentowa od całej kwoty kredytu liczona w stosunku rocznym. Całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które kredytobiorca jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt konsumencki. Chodzi w szczególności o odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże (jeżeli są znane kredytodawcy) oraz koszty usług dodatkowych, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu (np. koszty składek ubezpieczeniowych).

Niskie oprocentowanie i wysokie RRSO – czy to możliwe?

PYTANIE: Pani Monika zdecydowała się na kredyt na Święta. Wybrała ofertę, w której oprocentowanie jest stałe i na niskim poziomie. Dziwi ją jednak, że RRSO (rzeczywista roczna stopa oprocentowania) tego kredytu jest trzykrotnie wyższe od oprocentowania. Czy to błąd? Czy RRSO może być wyższe od oprocentowania kredytu?

ODPOWIEDŹ: To nie błąd. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania (RRSO) jest czymś innym niż oprocentowanie kredytu (odsetki). RRSO może i przeważanie jest wyższe od oprocentowania kredytu. Odsetki (obok opłat, prowizji oraz innych kosztów kredytu) są jednym z elementów składających się na całkowity koszt kredytu. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania (RRSO) to wskaźnik, który mówi nam, jaki będzie całkowity koszt kredytu. Określa go procentowo w stosunku do kwoty kredytu. Oprocentowanie jest więc jedynie elementem RRSO.

Kredyt okazał się okazją tylko dla banku – jak z niego zrezygnować?

PYTANIE: Pani Lucyna w wirze świątecznych zakupów zaciągnęła kredyt konsumencki. Kilka dni po zawarciu umowy zorientowała się, że jej warunki są dla niej bardzo niekorzystne. Chciałaby rozwiązać tę umowę. Czy może zrezygnować z kredytu? Czy wiąże się to z jakimś dodatkowym kosztem?

ODPOWIEDŹ: Tak – od umowy o kredyt konsumencki można odstąpić w terminie 14 dni od dnia jej zawarcia. By ułatwić kredytobiorcy działania, kredytodawca ma obowiązek dołączyć do umowy wzór takiego odstąpienia. Termin do złożenia oświadczenia jest zachowany, jeśli przed jego upływem oświadczenie zostanie złożone kredytodawcy (również poprzez wysłanie go za pośrednictwem poczty).

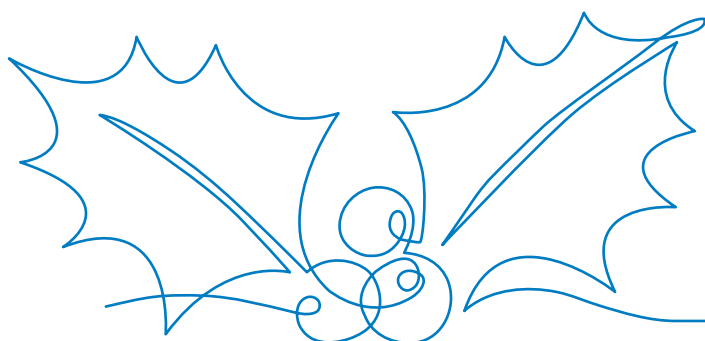
Odstąpienie od umowy o kredyt konsumencki nie może wiązać się z poniesieniem jakichkolwiek kosztów (np. karą umowną, tzw. „odstępnym”). Kredytobiorca ma obowiązek jedynie zapłacić odsetki za okres od dnia wypłaty do dnia spłaty kredytu.

PYTANIE: Pani Bożena odstąpiła od umowy o kredyt konsumencki – wysyłając w terminie oświadczenie do kredytodawcy. Nie wie jednak, co powinna zrobić w kolejnym kroku i jak rozliczyć się z kredytu. Obawia się, że w natłoku świątecznych obowiązków przegapi termin do zwrotu pożyczonej kwoty. Jak powinna postąpić i ile ma czasu na rozliczenie z kredytodawcą?

ODPOWIEDŹ: Pani Bożena powinna rozliczyć się z kredytodawcą w ciągu 30 dni od dnia złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy.

Pani Bożena ma obowiązek zwrócić wypłaconą kwotę kredytu oraz zapłacić odsetki za okres od dnia wypłaty do dnia spłaty kredytu. Dniem spłaty kredytu jest dzień zwrotu środków pieniężnych kredytodawcy. Pani Bożena nie poniesie żadnych innych kosztów w związku z odstąpieniem od umowy o kredyt konsumencki.

Jednocześnie, kredytodawca nie musi zwracać Pani Bożenie bezzwrotnych kosztów poniesionych przez niego na rzecz organów administracji publicznej oraz opłat notarialnych.

05

Kredyt na zakup nietrafionego prezentu – co przy zwrocie towaru?

PYTANIE: Pan Daniel kupił w Internecie telewizor na raty, jako prezent gwiazdkowy. Po otrzymaniu urządzenia zdecydował się jednak go zwrócić – wie, że ma takie prawo. Pan Daniel nie wie jednak, co z kredytem zaciągniętym na zakup telewizora. Czy odstępując od umowy sprzedaży telewizora – Pan Daniel odstąpi jednocześnie od umowy kredytu zaciągniętej na jego sfinansowanie?

ODPOWIEDŹ: Tak – w tej sytuacji odstąpienie od umowy sprzedaży telewizora rozciąga się również na zawartą umowę kredytu finansującego jego zakup (umowa o kredyt wiązany). Innymi słowy odstępując od umowy sprzedaży telewizora – Pan Daniel automatycznie odstępuje od umowy o kredyt wiązany. Z uwagi na zakup telewizora w sklepie internetowym (na odległość) Panu Danielowi służy prawo do odstąpienia od tej umowy w ciągu 14 dni. W tym przypadku termin na odstąpienie od umowy liczony jest od dnia dostarczenia towaru.

Splata gwiazdkowego kredytu przed czasem – co warto wiedzieć?

06

PYTANIE: Pan Jacek otrzymał od swojego kredytodawcy wiadomość, że ma świetną ofertę gwiazdkowego kredytu stworzoną specjalnie dla niego. Pan Jacek wiele razy korzystał z ofert tego podmiotu i bez zapoznania się ze szczegółami skorzystał z promocji. Po wypłacie kredytu okazało się, że nie była to dobra decyzja. Pan Jacek chce szybko uwolnić się od tego kredytu. Czy może go spłacić przed terminem, mimo że kredytodawca go o tym nie poinformował?

ODPOWIEDŹ: Pan Jacek może spłacić kredyt przed terminem określonym w umowie – w całości lub części. Ma do tego prawo w każdym czasie.

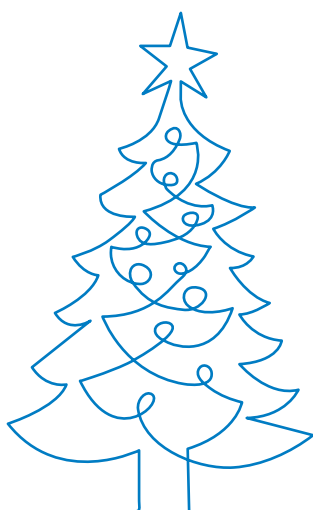
Co więcej, kredytodawca nie może uzależnić wcześniejszej spłaty kredytu od tego, czy udzielił takiej informacji. Nawet jeżeli kredytodawca nie poinformowała Pana Jacka o takiej możliwości – może on wcześniej spłacić kredyt.

PYTANIE: Pan Krzysztof skuszony reklamą zaciągnął kredyt na Święta. Kredyt był reklamowany, jako prezent od Świętego Mikołaja. Pana Krzysztofa zachęciło niskie i stałe oprocentowanie kredytu. Po wypłacie kredytu okazało się, że prowizja od jego udzielenia nie jest już tak atrakcyjna, jak jego oprocentowanie. Pan Krzysztof żałuje swojej decyzji i planuje szybko spłacić kredyt. Czy przy wcześniejszej spłacie odzyska część pobranej od niego prowizji?

ODPOWIEDŹ: Tak – dokonując wcześniejszej spłaty kredytu Pan Krzysztof może odzyskać część pobranej prowizji. Zwrot prowizji jest należny w wysokości wprost proporcjonalnej do pozostałego okresu spłaty z umowy.

Wcześniejsza spłata ma skutki finansowe dla obu stron umowy. W przypadku spłaty całości kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu. Kwota obniżki stanowi koszty należne za okres, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby Pan Krzysztof poniósł je przed tą spłatą (np. koszt prowizji pobranej przy wypłacie kredytu).

Koszty te zwracane są też proporcjonalnie w razie wcześniejszej spłaty jedynie części kredytu.

PYTANIE: Z uwagi na zwiększone wydatki przed Świętami Pan Tomasz zaciągnął kredyt konsumencki. Nie martwi się jednak o jego spłatę, bo wie że za miesiąc otrzyma premię roczną od swojego pracodawcy. Planuje przeznaczyć te środki na wcześniejszą spłatę kredytu. Pana Tomasza niepokoi jednak fragment umowy, który mówi o prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu. Czy kredytodawca może pobierać prowizję za spłatę kredytu przed terminem? Czy taka prowizja może być w dowolnej wysokości?

ODPOWIEDŹ: Kredytodawca może (choć nie musi) zastrzec sobie w umowie prowizję za spłatę kredytu przed terminem. Nie zawsze jednak prowizja będzie mu przysługiwała.

Pobranie prowizji jest dozwolone, gdy spłata kredytu przed terminem przypada na okres, w którym stopa oprocentowania jest stała, a kwota spłacanego w okresie 12 kolejnych miesięcy kredytu jest wyższa niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (ogłaszanego przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim).

Wysokość takiej prowizji jest limitowana. Prowizja nie może przekraczać 1% spłacanej części kredytu, jeżeli okres między datą spłaty kredytu, a ostatecznym terminem jego spłaty przekracza jeden rok. Gdy okres ten jest krótszy – prowizja za spłatę kredytu przed terminem nie może przekraczać 0,5% spłacanej części kwoty kredytu. Co więcej, prowizja nie może być wyższa niż wysokość odsetek, które kredytobiorca byłby zobowiązany zapłacić w okresie między spłatą kredytu przed terminem, a uzgodnionym terminem zakończenia umowy. Prowizja nie może być także wyższa niż bezpośrednie koszty kredytodawcy związane z tą spłatą.

Rzecznik Finansowy

www.rf.gov.pl